

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Le Roi nomme et révoque ses ministres. La formation et la démission des gouvernements en Belgique depuis 1944

Hassel, H. van

Citation

Hassel, H. van. (1974). Boekbespreking van: Le Roi nomme et révoque ses ministres. La formation et la démission des gouvernements en Belgique depuis 1944. *Acta Politica*, 9: 1974(3), 354-354. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449471>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449471>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

B. Waleffe,

Le Roi nommé et révoque ses ministres.

La formation et la démission des gouvernements en Belgique depuis 1944.

Brussel (Bruylant), 1971, — 179 p., z.p.

Dit werkje over de vorming en het ontslag van de Belgische regeringen sinds 1944, verschijnt in de Verzamelingen van het Belgische 'Interuniversitair Centrum voor Staatsrecht'. Van de auteur, assistent aan de Rechtsfaculteit van de Vrije Universiteit te Brussel, kon men in 1968 ook kennis nemen bij dezelfde uitgever van een interessante vergelijkende studie omtrent 'Some Constitutional Aspects of Recent Cabinet Development in Great Britain and in Belgium: Prime Minister's Position and Cabinet Committees'.

Meer dan deze laatste studie, waar het vergelijkend karakter nog een beleidsmatig perspectief in tekende zodat het de zuivere descriptie ontsteeg, blijft dit nieuwe werk tot een beschrijvende observatie beperkt.

Het start trouwens onder de vlag van een citaat van de constitutionalist Gaushof van der Meersch: 'Men moet de werking van de instellingen observeren. Vandaag de dag onttrekt het Publieke Recht zich niet van de levende realiteit van het maatschappelijk leven die zijn evolutie bepaalt' (vert.).

Het stuk kringredenering die hierin zit verscholen brengt meteen het gevaar met zich dat men aan een zeker reductionisme toe komt, nl. dat slechts dat stuk maatschappelijk leven wordt bekeken dat op eerste zicht het Grondwettelijk Recht gaat beroeren. Zo belandt men dan in een sterk 'toegepaste' descriptief onderzoek dat nuttig is voor lokale constitutionalisten, maar slechts mager voer brengt voor ruimere wetenschappelijke interesse. Hier is geen breder verwijzen naar de wetenschap der politiek, noch naar de politiek-sociologische theorie, systeembenadering, beleids- of besluitvorming. Geen daalder ook gependend aan de internationale stroming inzake onderzoek omtrent kabinetsvorming!

Slechts het duiden van de Britse geest van de Belgische Grondwet die amper geraamte wil zijn voor het rijke leven van de gewoonten. Dit wordt dan geïllustreerd aan de hand van de historiek van wording en teloorgang van de regeringen tussen 1944 en 1968. Uiteindelijk komt men tot een beeld van wat de gewoonte ervan heeft gemaakt rekening gehouden met de protagonisten die er thans zijn, nl. koning, parlement, partijen, de (in)formateur. Van deze laatste vooral wordt de rol beschreven aan de hand van de historische voorbeelden. Wat het ontslag betreft worden oorzaken en motieven voor de periode bloot gelegd en ook de rol bij dit alles door de koning gespeeld.

Concluderend wordt gesteld dat de koning de formateur slechts aanduidt via weidse consultatie met de zgn. sociale partners en politieke machtdragers. De taak van formateur is geïnstitutionaliseerd geraakt en strekt ertoe met de hoofden der betrokken partijen in contactcommissies de coalitie uit te werken. De koning oefent, door initiatief, invloed uit bij het aanduiden van een formateur en arbitreert het politieke spel om uit het regeringsloze slop te geraken. Dit gebeurt onder counterseign van de aftredende premier.

Het werk wordt afgesloten met in bijlage de chronologische lijst eendeels der regeringen sinds 1944 en hun vormingsfasen en anderdeels de aftredende regeringen met de resp. redenen.

H. van Hassel

A. Hoogerwerf, red.,

Beleid belicht, sociaal-wetenschappelijke beleidsanalyse,

Alphen aan den Rijn (Samsom Uitgeverij), 1972, twee delen, resp. 230 en 139 pp.

Met een vruchtbaarheid die herinneringen oproept aan het vroegere Rooms-Katholicisme voorziet onze Nijmeegse vakgenoot Hoogerwerf, hetzij individueel, hetzij samen met anderen, ons van belangwekkende publikaties. In *Beleid Belicht* wordt ons een inleiding tot de sociaal-wetenschappelijke analyse van beleidsproblemen gepresenteerd. De boeken houden zich bezig met beleid in de ruimste zin, d.w.z. met het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen in een bepaalde tijdsvolgorde. In de meeste hoofdstukken staat het overheidsbeleid centraal.

In een inleidende beschouwing schetst Hoogerwerf, op grond waarvan wetenschappelijke bestudering van beleid wenselijk is. Maatschappelijk gezien acht hij een dergelijke bezigheid in de eerste plaats belangrijk omdat allerlei maatschappelijke situaties mede van het gevoerde beleid afhankelijk zijn. In de tweede plaats vergroot beleidsanalyse de kans op een zinvolle discussie over de inhoud van het te voeren beleid, op een democratische totstandkoming van het beleid en op de doeltreffendheid van het beleid. Daarnaast kan worden gewezen op theoretische en onderzoekstechnische relevantie. Theoretisch: wetenschappelijk onderzoek van beleid kan niet alleen bijdragen tot meer inzicht in de inhoud van het beleid zelf, maar ook tot meer inzicht in verschijnselen die als factoren of als gevolgen met het beleid samenhangen. Onderzoekstechnisch: het lijkt meer dan waarschijnlijk dat modern onderzoek naar de inhoud en effecten van beleid nieuwe problemen zal oproepen, die kunnen leiden tot de vertaling van nieuwe begrippen in nieuwe onderzoekstermen en tot nieuwe of verbeterde onderzoeksmethoden en technieken.

Het eerst deel valt in twee onderdelen uiteen. Na de zoeven genoemde inleidende beschouwing door Hoogerwerf schrijft H. A. Becker over sociologen en beleid, H. J. Aquina over beleidsanalyse in de politicologie en H. Reinoud over beleidsanalyse in de bedrijfseconomie. Hoewel dat kennelijk wel de opzet moet zijn geweest, zijn de drie hoofdstukken nauwelijks vergelijkbaar. Terwijl bijvoorbeeld Reinoud een inzichtelijk overzicht geeft van het vermogen van bedrijfs-economen op dit terrein, laat Becker volstrekt na, iets dergelijks te verrichten vanuit de sociologie, waardoor aan zijn bijdrage, in het kader van het geheel, helaas slechts een zeer beperkte betekenis kan worden toegekend. Wat Aquina betreft, dat zeer vele politicologen, in tegenstelling tot hemzelf, weinig gerichte belangstelling voor het overheidsbeleid aan de dag legden en leggen, komt uit zijn veelzijdige bijdrage duidelijk naar voren. Hij geeft ruime aandacht aan het incrementalisme van Lindblom en de kritiek daarop en schenkt vervolgens aandacht aan de omgeving van het beleidsproces en aan de beleidsvormers.

Het tweede onderdeel van de eerste bundel vraagt, volgens de aanduiding, de aandacht voor 'enkele algemene aspecten van het beleid', maar ontleent mijns inziens zijn verdienste vooral aan het feit, dat verschillende auteurs niet in algemeenheden blijven steken, maar zich juist richten op enkele *specifieke* aspecten van beleid en beleidsonderzoek.